

**BIBLIOTEKEN
I NORRBOTTEN**
JOKKMOKK

Biblioteksplan för Jokkmokks kommun 2020–2022

Innehåll

Inledning.....	3
Bibliotek i Norrbottens län	4
Folkbibliotekens roll i Norrbottens län.....	4
Samverkan	4
Bibblo.se	4
Norrbottensförfattare	4
Polarbibblo.se.....	4
Läs- och litteraturfrämjande.....	5
Personer med funktionsnedsättning (Bibliotekslag 2013:801: 4§).....	5
Nationella minoriteter (Bibliotekslag 2013:801: 5§).....	6
Personer med annat modersmål än svenska (Bibliotekslag 013:801: 5§).....	6
Informationsteknik. (Bibliotekslag 2013:801:7§).....	6
Det digitala biblioteket – för ökad demokrati och delaktighet	6
Digitalt först/MIK (Medie- och Informationskunnighet)	7
Jokkmokks kommun	7
Biblioteksverksamheten i Jokkmokks kommun	7
Fysiska besök och lån	7
Virtuella besök och lån (e-böcker och e-ljudböcker).....	8
Biblioteket – ett nav för digital kompetens.....	8
Digidelcenter	9
Stärkta bibliotek	9
Barn och ungdomar (Bibliotekslag 2013:801: 8§).....	9
Barnomsorg och utbildning	11
Folk- och skolbibliotek.....	11
Utbildning	11
Förskola	11
Grundskola	11
Gymnasium.....	11
Lapplands Lärcentra Jokkmokk (Kunskapens Hus).....	11
Samernas utbildningscentrum	12
Ájtttes bibliotek Ája och Samernas bibliotek.....	12
BILAGOR:	13
Bibliotekslag 2013:801	13
Styrdokument.....	15
Slutord	15

Inledning

Biblioteksväsendet i Sverige omfattar folkbibliotek, skolbibliotek, läns- och regionbibliotek, universitets- och högskolebibliotek, lånecentraler och övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet. Bibliotekslagen (2013:801).

Kommuner och regioner ska utforma och anta biblioteksplaner som beskriver inriktning och arbetsområden för de biblioteksverksamheter som de är huvudman för.

Biblioteksplanen för Jokkmokks Kommunbibliotek 2020–2022 omfattar den folkbiblioteksverksamhet som bedrivs inom Jokkmokks kommun. Här finns huvudbiblioteket i Jokkmokk, biblioteksfilialen i Vuollerim samt föreningsdrivna biblioteksfilialer i Porjus och Murjek.

Biblioteksplanen har arbetats fram av kommunbiblioteket och ska följas upp i årliga lokala verksamhetsplaner.

Bibliotek i Norrbottens län

Norrbottens län består av 14 kommuner. I varje kommun finns folkbibliotek, som bibliotekslagen föreskriver. Folkbiblioteken i kommunerna omfattar huvudbibliotek, filialer eller områdesbibliotek och bokbussar. Sammanlagt finns det 43 enheter varav 6 är bokbussar.

Folkbibliotekens roll i Norrbottens län

är att vara berikande och inspirerande. De ska ge möjlighet till möten mellan människan och ordet, mellan nyfikenhet och kunskap samt mellan besökaren och personalen. Det är en av de få öppna platser i samhället där alla människor får mötas utan krav på ärende, utbildning, medlemskap eller pengar. I biblioteken ska besökarna kunna få en paus. De ska känna sig välkomna, sedda och trygga.

Samverkan

Folkbiblioteken i Norrbotten har ett gemensamt biblioteksdatasystem, lånekort och medietransporter. Gemensamt köps bl.a. databaser in för att minska kostnaderna för varje enskilt bibliotek. Det innebär att kommunernas samlade utbud av litteratur och medier finns tillgängligt för länets invånare. Samarbetet leder till förbättrade tjänster, utbud och mer likvärdig tillgång till bibliotek i regionen. Bibliotekspersonalens samlade kompetens kommer hela länet till del.

Barn- och ungdomsbibliotekarierna arbetar gemensamt för att utveckla sina verksamheter. Bibliotekscheferna i länet har regelbundna träffar, där de diskuterar och arbetar för utveckling av biblioteksverksamheten i länet. Arbetsgrupper med personal från folkbiblioteken och Regionbiblioteket arbetar utifrån uppdragsmål fastställda av bibliotekscheferna.

Samverkansavtal reglerar samarbetet. Strategiska dokument som strategi för läsfrämjande, mediepolicy och kommunikationsplan finns framtagna.

Bibblo.se

är en webbportal för digitala bibliotekstjänster. På Bibblo.se informeras om öppettider, arrangemang m.m. Besökaren kan söka i katalogen, göra omlån, reservera böcker och låna elektroniska böcker och ljudböcker hem till sin egen dator, smarttelefon eller läsplatta.

Norrbottensförfattare

är en webbresurs på Bibblo.se där porträtt av författare som har anknytning till Norrbotten presenteras. Besökaren har möjlighet att provläsa samt reservera dessa författares medier.

Polarbibblo.se

vänder sig till barn. Barn ska få göra sin röst hörd och barns läsande och skrivande ska stimuleras och stödjas. Hit kan barn och unga skicka in sina egna texter. Allt material som skickas in redigeras innan publicering. Länets kommuner utvecklar Polarbibblo.se, i dialog och samverkan med andra regionala aktörer, till en säker webbplats för barn på svenska, samiska och meänkieli.

Läs- och litteraturfrämjande

arbete är ett av folkbibliotekens grundupdrag. Utifrån människors olika behov ska biblioteken erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel. Biblioteken ska även främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning. (Bibliotekslag 2013:801).

Läsfrämjandeplanen utgår från bibliotekslagen och Statens Kulturråds handlingsprogram för läsfrämjande och vill:

- Ta bort hinder för läsning och öppna vägar till litteratur
- Bidra till att människor kan utveckla alla sina språk
- Stärka läsarens självförtroende och läsidentitet
- Öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar
- Ge fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur.

Barn och ungas språkutveckling och lust till läsning är av särskild betydelse, liksom de prioriterade grupperna enligt bibliotekslagen, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska.

Personer med funktionsnedsättning (Bibliotekslag 2013:801: 4§).

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Öka andel nya medier för personer med funktionsnedsättning: t.ex. punktskrift, teckenspråk, lätblästa -, storstils-, CD-, taktila och talböcker m.m.

På bibblo.se finns länkar till Legimus som är en nationell katalog med talböcker och annat material för personer med läsnedsättning. Biblioteket har tillstånd av Myndigheten för Tillgängliga Medier, MTM, att skriva avtal med de som har behov av tjänsten för att få ett eget konto att själv kunna ladda ner sin bok. Genom ett samarbete mellan bibliotek och skola erbjuds barn som har läshandikapp att skapa ett sådant konto.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Alla barn som behöver, ska erbjudas ett Legimuskonto, tillsammans med vårdnadshavare.

Bibliotekslokalerna i kommunen är handikappanpassade. I Vuollerim är biblioteket i ett plan, men i Jokkmokk är bibliotekets lokaler uppdelade på två våningar och därför finns en hiss. Toaletterna är handikappanpassade. I tidskriftsrummet finns ett förstöringsglas med lampa.

Nationella minoriteter (Bibliotekslag 2013:801: 5§).

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna.

Jokkmokk är en samisk förvaltningskommun, vilket innebär ett utökat ansvar att erbjuda service på samiska. Böcker och tidningar på de nationella minoritetsspråken köps in.

Ett viktigt arbete är att synliggöra och stärka urfolket samernas litteratur, språk och kultur såväl analogt som digitalt.

En mediepolicy reglerar ansvarsfördelningen av de nationella minoritetsspråken, urfolkets språk och andra språk.

Guiden *Nationella minoriteter och urfolket samer: strategier, fakta och inköpsvägar* (2018) som Regionbiblioteket har tagit fram använder biblioteken i sitt arbete.

Planerade regionala samordnade utbildningsinsatser:

· 2020 samiska språk i samarbete med FC Sápmi, 2021 meänkieli, · 2022 finska

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Öka andel nya medier på de samiska språken.

Personer med annat modersmål än svenska (Bibliotekslag 013:801: 5§).

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer som har annat modersmål än svenska.

Bibliotekets databas PressReader tillhandahåller i dagsläget över 7000 tidningar och tidskrifter från ca 120 länder på 60 olika språk.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Marknadsföra databasen PressReader så att antalet nedladdningar ökar.

Informationsteknik. (Bibliotekslag 2013:801:7§).

7 § Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

I Biblioteken i Norrbotten är Den digitala biblioteksanvändaren en prioriterad målgrupp under åren 2019–20.

Det digitala biblioteket – för ökad demokrati och delaktighet

Biblioteken i landet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Litteratur ska finnas tillgänglig i olika former och utbud och tjänster ska utgå från människors egna behov och förutsättningar.

Digitalt först/MIK (Medie- och Informationskunnighet)

En nationell satsning pågår under 2018–2020 i ”Digitalt först med användaren i fokus”.

Projektet ska stärka upp digital kompetens hos bibliotekspersonal för att bättre kunna möta upp den digitala samhällsomvandlingen. Detta för att bättre kunna ge invånarna verktyg att delta i samhälls- och kulturlivet på lika villkor. MIK handlar också om att veta vad som ligger bakom innehållet i digitala tjänster och hur vårt beteende påverkas av dem.

Bibliotekspersonalen ökar succesivt sin digitala MI- kompetens som källkritik, källtillit, informationshantering och sökning, som nod för god service med handledning mot biblioteksbesökarna. d v s hjälp till självhjälp.

Ledarskapsspår 2020 är en kompetenssatsning för bibliotekscheferna som ingår i direktiv för *Digitalt först*. Den handlar om att leda sin verksamhet in i det digitala samhället.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Bibliotekspersonalen ska delta i projektet för ökad kompetens om digital verksamhet.

Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommun har en stor geografisk yta, 19 477 kvadratkilometer. Det bor 5 001 (2018-12-31) personer i kommunen, en minskning med 80 personer sedan 2017.

Jokkmokks kommun är förvaltningsområde för det samiska språket. Det innebär att genom lagstiftning ges enskilda personer rätt att använda samiska i kontakter med förvaltningsmyndigheter och domstolar.

Biblioteksverksamheten i Jokkmokks kommun

Jokkmokks kommunbibliotek svarar för biblioteksservice till kommunens invånare genom ett huvudbibliotek på centralorten, ett filialbibliotek i Vuollerim och föreningsdrivna utlåningsstationer i Porjus samt Murjek.

Kommunbiblioteket i Jokkmokk har öppet 34 timmar i veckan för allmänheten och filialen i Vuollerim 12 timmar. Till detta kommer öppethållandet för skola och förskola samt andra grupper. Det föreningsdrivna biblioteket i Porjus har öppet 3 timmar i veckan.

Meröppet

De låntagare som är över 18 år och skuldfria på biblioteket kan skriva ett avtal med biblioteket för att själva kunna gå in på huvudbiblioteket i Jokkmokk mellan kl. 05.00 och 22.00 varje dag. Förutom att låna och återlämna medier via en självbetjäningautomat kan de använda våra publika datorer och även skriva ut dokument som de betalar med kort.

Fysiska besök och lån

Under år 2018 hade folkbiblioteken i kommunen 6,2 fysiska besök per invånare (5,0 år 2017) Genomsnittet i riket var under 2018, 8,0 fysiska besök per invånare (8,2 år 2017).

Under år 2018 hade folkbiblioteken i kommunen 6,5 fysiska lån per invånare (6,4 år 2017). Genomsnittet i riket var under 2018, 6,7 fysiska lån per invånare (7,0 år 2017).

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Att öka antal fysiska besök/invånare

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Att öka antal fysiska lån/invånare

Virtuella besök och lån (e-böcker och e-ljudböcker)

Utlåningen av elektroniska medier, e-böcker och e-ljudböcker, fortsätter att öka i takt med att samhället digitaliseras. Även virtuella besök ökar. Svårigheter finns att mäta virtuella besök samt utlån av e-medier på Bibblo.se

Biblioteket ska tillhandahålla och säkerställa att besökarna erbjuds så långt det är möjligt e-böcker och e-ljudböcker genom att bibliotekspersonalen har god digital kompetens i att handla hur lån genomförs och lämplig applikation används. Då utlåning av sådana böcker har en löpande kostnad anpassas budgeten för utlån och räknas upp årligen. Det finns i dagsläget inget säkert sätt att mäta virtuella besök och utlån för kommunen.

Biblioteket – ett nav för digital kompetens

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. (2 § Bibliotekslagen)

Den digitala tekniken har på flera sätt förändrat människors möjligheter att vara digitalt delaktiga, det ställs större krav på invånarna att vara digitalt inkluderade.

På kommunbiblioteken får besökarna handledning och hjälp med sina digitala frågor. Vi tillhandahåller olika medier. Publika datorer med internetuppkoppling finns för utlån i bibliotekslokalerna. Hjälp till studerande erbjuds, med bland annat fjärrlån och viss informationssökning.

Biblioteken i Jokkmokks kommun har en Facebook- och Instagram-sida som används för att nå ut med mer informell information som boktips till låntagarna, tävlingar och vad som händer på biblioteket.

En övergång till Libris och Dewey har startats och är klar på huvudbiblioteket i Jokkmokk samt filialen i Vuollerim till hjälp för besökare och låntagare.

Libris är en gemensam svensk datoriserad samkatalog för ett stort antal svenska bibliotek. Informationen i Libris är öppna data. I systemet hittar man information om nästan alla svenska böcker och tidskrifter, samt de flesta utländska publikationer som köpts in av svenska forskningsbibliotek. De anslutna biblioteken registrerar sin litteratur i Libris databas, där den direkt kan sökas och redigeras. Kungliga biblioteket i Stockholm ansvarar för drift och utveckling av katalogen och tillhörande datorprogram.

Dewey, på svenska *Dewey decimalklassifikation* (DDK), är ett klassifikationssystem för bibliotek. Med tiden har det blivit det mest spridda i världen. Alla idag förekommande ämnen och framtida ämnen ska vara möjliga att inplacera i systemet. Böckernas signum har sifferform.

Digidelcenter

Den digitala servicen kommer att utökas ytterligare. Medel från Internetstiftelsen möjliggjorde för kommunen att utveckla ett Digidelcenter under 2019 - 20.

Centret är en fysisk plats för fritt digitalt lärande där medborgarna får hjälp med digital samhällsservice i stort. Det är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv att alla besökare ska kunna få hjälp med digitala frågor, pröva teknik och ta del av aktiviteter för att öka sin digitala kompetens. Service och aktiviteter vid Digidelcentret ska vara avgiftsfritt precis som all annan service på biblioteket är gratis för användarna. Internet för nybörjare, grundläggande kurs dator/surfplatta, seniorer får hjälp med teknik, samhällsservice och digital handledning på svenska och andra språk, prova-på tillfällen, workshops, föreläsningar, studiebesök, studiecirklar, släktforskning, e-legitimation, m.m.

Efter projekttidens slut ska de aktiviteter som fungerat bra implementeras i den ordinarie kommunala budgeten och bli en del av bibliotekets ordinarie verksamhet.

Stärkta bibliotek

Jokkmokks kommunbibliotek har fått medel från Kulturrådet till utveckling av barn- och ungdomsverksamheten i Jokkmokks kommun. Medlen går främst till en 50 % tjänst. Under det första läsåret utvecklades arbetet med de små barnen och deras vårdnadshavare med extra arrangemang som tidigare tidsmässigt inte varit möjligt. Att under ett år kunna fokusera mer på en målgrupp är mycket viktigt för att ha chansen att prova ut rätt arbetsmetod även för framtiden. Eftersom vi inte har möjlighet att göra allt är det extra viktigt att vi gör rätt saker för att locka och stödja barnens läsoplevelser och påverka deras bild av biblioteket till något positivt. Efter utvärdering av år 1 i projektet, fick biblioteket medel för läsåret 2019–2020, då vi fokuserar på högstadie- och gymnasieungdomar. År 3 (2020–2021) kommer biblioteket att söka nya medel för att satsa på barn i mellanstadieåldern.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning är att utveckla en hållbar arbetsmodell att arbeta efter i ordinarie verksamhet.

Barn och ungdomar (Bibliotekslag 2013:801: 8§).

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, har alla barn samma rätt att få sina behov tillgodosedda var de än befinner sig på jorden.

Den första januari 2020 blev Barnkonventionen en del av svensk lagstiftning. Enligt lag är servicen avgiftsfri, biblioteken ska vara tillgängliga för alla och tillfredsställa informationsförsörjningsbehovet i kommunen.

Varje år upprättas en läsfrämjandeplan med verksamhet för barn (klassbesök, sagostunder m.m.) i och utanför biblioteken.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Öka antalet utlån av barn och ungdomslitteratur genom att öka intresset för litteratur och läsning bland barn och ungdomar.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Öka andelen nya medier av barn och ungdomslitteratur.

Kultur- och fritidsnämndens inriktning: Bibehålla aktiviteter för målgruppen barn och ungdomar i och utanför biblioteket.

För att få och bibehålla en hög barnboksutlåning bör kommuner satsa på större anslag till biblioteken, öka personaltätheten i bibliotekens barn- och ungdomsverksamhet samt utöka det totala beståndet av barnböcker.

Varje år upprättas en läsfrämjandeplan med verksamhet för barn (klassbesök, sagostunder m.m.) i biblioteken. Verksamhet arrangeras även utanför bibliotekslokalerna, till exempel då bibliotekets personal åker ut till förskolorna och lånar ut barnböcker till barnens vårdnadshavare när barnen ska hämtas. Därmed tillkommer också nya låntagare.

Bibliotekspersonalen finns tillgänglig under dagtid, även under de tider biblioteket är stängt. Då får förskolor och skolor komma på bokade tider. Låntagare, speciellt skolor och studenter ringer för att få hjälp med katalogsökningar, fjärrlån och att bibliotekspersonalen plockar ut böcker i särskilda ämnen åt dem.

Det är angeläget att småbarnsföräldrar nås för att barnens tidiga språkutveckling ska stimuleras. Biblioteket samarbetar med Barnvårdscentralen (BVC) och specialpedagog från skolan. Tillsammans är vi ett team som försöker nå vårdnadshavarna tidigt. Alla vårdnadshavare blir inbjudna till en BVC-träff på biblioteket. De får en gåvobok och information om biblioteket och utbudet. De får också lära sig om barnets tidiga språkutveckling.

För att stimulera läslusten satsar biblioteket extra på 6-åringarna. I ett samarbete med skolan blir alla 6-åringar inbjudna till en biblioteksintroduktion för att upptäcka allt som biblioteket har att erbjuda. Vid besöket får barnen en bok i gåva.

Barns och ungdomars läsning stimuleras också med läsprogrammet *Sommarboken* under sommarlovet.

Barnomsorg och utbildning

Barnomsorg och skola i Jokkmokks kommun har barn i Jokkmokk, Vuollerim och Porjus. De får sitt behov av litteratur tillgodosett genom lån och depositioner från kommunbiblioteket, filialen och/eller föreningsbiblioteket. Biblioteket har under lång tid arbetat med att uppfylla önskemål som uppkommit. Barnomsorg och skolor har åtta veckors lånetid på böcker. Biblioteket ska samarbeta med skolor och barnomsorg och erbjuda god service.

Folk- och skolbibliotek

har olika uppgifter. Folkbibliotekets uppgift är att stödja det fria kunskapssökandet och stimulera till fri läsning, det som sker utanför skolans ram. Det fungerar också som ett komplement till skolbiblioteket.

Skolbibliotekens främsta uppgift är att tillhandahålla den litteratur och det IT-stöd som behövs i undervisningen. De ska ingå som en resurs i det pedagogiska arbetet och behöver därför finnas i direkt anslutning till skolan. Ansvaret för skolbiblioteken ligger hos Barn- och utbildningsnämnden i Jokkmokks kommun. I Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) står det att skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola ” kan använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt”. Det är viktigt att läskunnigheten och läsförståelsen ökar bland barn och ungdomar i Jokkmokks kommun.

Utbildning

Förskola

Alla förskolor använder sig av folkbiblioteket. Personalen plockar ihop böcker om förskolan önskar det, till exempel om de letar litteratur inom något visst ämnesområde. Sagostunder och andra aktiviteter på biblioteket är uppskattat av förskolorna.

Grundskola

Lärare och elever besöker folkbiblioteket med jämna mellanrum. Klasserna kan boka tid för biblioteksundervisning och lån på förmiddagar. Under ordinarie öppettider är de välkomna, men kan då inte alltid få lika god service. Västra skolan har ett skolbibliotek med lärare, som svarar för medieinköp och öppethållande. Biblioteksfilialen i Vuollerim serverar eleverna på Vuollerimskolan. Porjus Arkivkommitté håller bokstationen öppen på en förmiddag för skola och allmänhet. Eleverna på Östra skolan betjänas i huvudsak av det egna biblioteket. Verksamheten sköts av en biblioteksansvarig personal med hjälp av lärare. Sameskolan besöker regelbundet folkbiblioteket. Vuollerims Friskola besöker regelbundet biblioteksfilialen i Vuollerim.

Gymnasium

Bokenskolans elever lånar medier på kommunbiblioteket på fritiden och till skolarbetet.

Lapplands Lärcentra Jokkmokk (Kunskapens Hus)

har en dialog med biblioteket om vilken litteratur som kurserna kräver. Kommunbiblioteket köper en del av den kurslitteratur som passar de utbildningar som ges via Kunskapens Hus.

Samernas utbildningscentrum

är en samisk utbildningsinstitution. Den ska ge eleverna en utbildning och genom samverkan med folkbildningsorganisationer och andra institutioner sprida kunskaper om samerna. Det finns ett litet bibliotek, men ingen som ansvarar över det. Eleverna använder sig av Jokkmokks kommunbibliotek och biblioteken i Ájas lokaler. För fjärrlån kommer eleverna till Jokkmokks kommunbibliotek.

Ájtttes bibliotek Ája och Samernas bibliotek

I Jokkmokk finns Ája – arkiv och bibliotek som har en specialsamling med litteratur om och av samer samt litteratur om fjällvärldens natur och kultur. Här finns också Samernas bibliotek, som i första hand är ett depåbibliotek med samisk litteratur. De har öppet för allmänheten 8 timmar i veckan.

Jokkmokks kommunbibliotek har ett samarbete med dessa bibliotek. Samarbetet består bland annat i gemensamma bokmärken där adresser och öppettider står samt att personalen informerar om varandras verksamheter, bokbestånd och öppettider. På båda biblioteken hänvisas låntagare till det andra biblioteket ifall biblioteket inte själv kan ge den service låntagaren behöver.

BILAGOR:

Bibliotekslag 2013:801

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, regionerna, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, regioner, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar regionerna och de kommuner som inte ingår i en region.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat

genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje region och de kommuner som inte ingår i en region ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

Styrdokument

Regional biblioteksplan 2018 – 2021, Region Norrbotten

Kulturplan för Norrbotten 2018 - 2021, Region Norrbotten och kommunerna

Språklag (SFS 2009:600)

Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724)

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter; barnets rättigheter, om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Handlingsprogram för läsfrämjande, Statens kulturråd

Digitalt först – med användaren i fokus

Slutord

Biblioteksplanen ska vara en grund för verksamhetsplaneringen. Den ska utvärderas och uppdateras varje år. Det ska finnas en ny och uppdaterad version färdigt år 2022.